

VÄNERSBORGS ÖVERFÖRMYNDARNÄMND
INFORMERAR
**ATT VARA GOD MAN ELLER
FÖRVALTARE**

1. Vem behöver god man eller förvaltare

Det finns personer som av någon anledning inte klarar att på egen hand sköta sin ekonomi eller ha kontakt med exempelvis myndigheter, sin bank eller sitt försäkringsbolag. Ofta kan dessa personer få den hjälp som vederbörande behöver genom att utfärda en fullmakt. Om den enskilde utvecklat en sjukdom som innebär att han eller hon inte längre klarar att utfärda en fullmakt, finns en möjlighet för de närmaste släktingarna att företräda honom eller henne genom så kallad anhörigbehörighet. Reglerna om anhörigbehörighet finns i 17 kapitlet föräldrabalken (FB).

För de personer som inte kan utfärda en fullmakt och där anhörigbehörighet inte är tillämplig, kan det vara aktuellt med ett anordnade av godmanskap eller förvaltarskap. Förutsättningarna för ett sådant anordnande är att den hjälpbehövande lider av en sjukdom eller psykisk störning, ett försvagat hälsotillstånd eller ett liknande förhållande (missbruk) som medför att han eller hon inte klarar att betala sina räkningar eller att företräda sig själv i olika sammanhang och att hjälpbehovet inte kan tillgodoses på ett mindre ingripande sätt. Ett godmanskap eller förvaltarskap kan omfatta att bevaka rätt, förvalta egendom och sörja för person.

Att få god man är frivilligt och det innebär att den enskilde måste ge sitt godkännande till att få god man. Undantaget är om hans eller hennes hälsotillstånd är sådant att något samtycke inte kan lämnas. Det kan exempelvis handla om personer som utvecklat en demenssjukdom och som inte förstår vad det innebär att få god man. Att insatsen är frivillig innebär att den gode mannen måste hämta in samtycke från huvudmannen (den som får hjälp av god man) innan åtgärder får vidtas. Det finns ett undantag från denna regel och det är betalning av de vanliga räkningarna där huvudmannen förmodas ha gett ett sådant samtycke. Skulle huvudmannen uttryckligen förklara för god man att räkningarna inte får betalas, måste god man avstå från att betala dessa och meddela överförmyndarnämnden.

Överförmyndarnämnden

Postadress
462 85 Vänerns borg

Besöksadress
Sundsgatan 29

Telefon
0521-72 10 74

E-post
overformyndar@vanersborg.se

Hemsida
www.vanersborg.se

Huvudmannen behåller sin rättshandlingsförmåga och kan själv vidta olika åtgärder, som att ta ut pengar från banken och teckna avtal. Agerar huvudmannen på ett sätt som gör det omöjligt för den gode mannen att sköta sitt uppdrag, exempelvis genom att använda de pengar som är avsedda för att betala räkningarna till annat, måste god man meddela överförmyndarnämnden.

I vissa fall är ett godmanskap inte tillräckligt för att hjälpa en person på ett tillfredsställande sätt. Om den enskilde är ur stånd att vårda sig eller sin egendom kan rätten besluta om att anordna förvaltarskap för honom eller henne och förordna en förvaltare. Ett förvaltarskap är en mycket ingripande åtgärd och är avsett att tillgripa endast i de fall där den enskilde skadar eller riskerar att skada sig själv eller sin egendom. Det kan handla om att denne inte betalar absolut nödvändiga utgifter såsom hyra, el, mediciner och därigenom riskerar att bli bostadslös, att bostaden inte värms upp eller stå utan livsnödvändiga mediciner. Genom förvaltarskapet mister huvudmannen hela rättshandlingsförmågan inom de uppdrag förvaltarskapet omfattar. Förvaltaren ska höra huvudmannen innan åtgärder vidtas, men kan till skillnad från ett godmanskap vidta åtgärden även om huvudmannen inte ger sitt samtycke.

2. Vem kan bli god man eller förvaltare

Lagen föreskriver att den person som utses till god man eller förvaltare ska vara rättrådig, erfaren och i övrigt lämplig. Han eller hon måste vara myndig och får inte själv ha förvaltare. Innan någon förordnas som god man eller förvaltare ska hans eller hennes lämplighet kontrolleras. Det innebär att överförmyndarnämnden kontrollerar den som skriftligen åtagit sig ett uppdrag, hos socialtjänsten och Kronofogdemyndigheten, samt i Rikspolisstyrelsens belastningsregister. Är personen folkbokförd i annan kommun tas kontakt med överförmyndaren/överförmyndarnämnden i dennes hemkommun. Man behöver som god man eller förvaltare ha god moral och ett gott uppförande. Vidare behöver man ha allmänna kunskaper om hur olika myndigheter fungerar och ha förmåga att orientera sig i samhället i övrigt. De allra flesta uppgifter för en god man eller förvaltare innebär att denne måste kontakta någon myndighet såsom Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten eller Skatteverket. Uppdraget kan innebära andra kontakter, exempelvis med bank eller försäkringsbolag. För att kunna bevaka sin huvudmans rätt vid dessa kontakter måste den gode mannen eller förvaltaren behärska svenska språket. Då inget uppdrag är det andra likt läggs stor vikt vid personlig lämplighet.

Som god man eller förvaltare är man en lekman och uppdraget är personligt. Man kan ha skilda utbildningar och yrkeserfarenheter. Vissa är ekonomer, jurister, socionomer eller liknade medan andra är nära anhöriga, vänner eller bara vill hjälpa till. Vem som förordnas som god man är beroende av vad den enskilde eventuellt uttryckt för önskemål, vilka behov som föreligger i det enskilda fallet samt vilka personer som anmält intresse för uppdrag.

3. Vad gör en god man eller förvaltare

Uppdraget som god man eller förvaltare kan omfatta delarna bevaka rätt, förvalta egendom och sörja för person. Omfattningen av uppdraget är beroende av huvudmannens behov.

3.1 Bevaka rätt

Att bevaka rätt innebär bland annat att se till att huvudmannen får de insatser från samhället han eller hon har behov av och är berättigad att få. Det kan innebära att ansöka om insatser från socialtjänsten såsom hemtjänst eller boendestöd eller insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Det kan vidare innebära att ansöka om förmåner från Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten såsom bostadstillägg eller bostadsbidrag. Det innebär också att hjälpa huvudmannen med de skyldigheter samhället ålägger enskilda, såsom att lämna in en självdeklaration. Uppdraget kan vidare innebära att bevaka huvudmannen rätt i dödsbo, företräda denne vid försäljning och avyttring av bostad, bevaka hans eller hennes rätt vid förhandlingar med fordringsägare, att ansöka om skuldsanering, samt överklaga beslut och liknande.

3.2 Förvalta egendom

Förvalta egendom avser att sköta ekonomin i dess helhet, det vill säga hantera huvudmannens inkomster och utgifter och tillgångar och skulder. Uppdraget innebär bland annat att ta hand om pension och bidrag och att betala räkningar. Uppdraget kan innebära att förvalta kapital. Uppdraget kan begränsas till att endast avse en viss del av huvudmannens egendom, likt en fastighet eller ett arv.

3.3 Sörja för person

Sörja för person innebär att säkerställa att huvudmannens sociala situation fungerar på ett tillfredsställande sätt, genom personlig kontakt med huvudmannen, dennes anhöriga och eventuell boendepersonal. Den gode mannen eller förvaltaren skall se till att huvudmannen har en så bra livskvalitet som möjligt och ta de initiativ som är nödvändiga för att uppnå en sådan. Det kan handla om en bra boendemiljö och god omsorg eller om behovet av sociala kontakter, fritidsverksamhet, daglig sysselsättning och rekreation. Sörja för person kan också innebära att ombesörja att huvudmannen får kläder, mat, glasögon, m.m. inköpta. *Observera dock att det inte är den gode mannen eller förvaltaren som praktiskt skall utföra några tjänster! Denne skall endast se till att de som har det på sitt ansvar tillgodoser huvudmannens sociala, fysiska och psykiska behov.*

4. Arvode

Den som åtar sig ett uppdrag som god man eller förvaltare har rätt till skäligt arvode och ersättning för kostnader som varit nödvändiga för uppdragets fullgörande. Arvode utgår i enlighet med överförmyndarnämndens riktlinjer.

5. Är du intresserad av att åta dig uppdrag

Behovet av gode män och förvaltare är konstant och ökar periodvis. Överförmyndarnämnden har därför ständigt ett behov av att rekrytera personer som åtar sig uppdrag. Är du en av dem som skulle vilja ställa upp och hjälpa en medmänniska? Anmäl i sådant fall ditt intresse på överförmyndarnämndens hemsida. Efter att du anmält intresse kommer du att bjudas in till ett informationsmöte då du får en grundläggande utbildning om vad det innebär att åta sig uppdrag som god man eller förvaltare.

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN

Besöksadress: Sundsgatan 29

462 85 VÄNERSBORG

Telefon: 0521-72 10 74

overformyndar@vanersborg.se